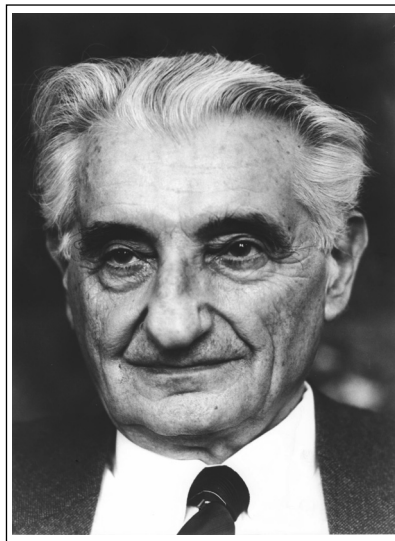

In memoriam

LUJO MARGETIĆ

(Donja Stubica, 18. X. 1920. – Rijeka, 17. V. 2010.)

Lujó Margetić, po ocu i majci Primorac, rođen je 18. listopada 1920. u Donjoj Stubici u Hrvatskom zagorju. Srednjoškolsko je obrazovanje stekao u Prvoj klasičnoj gimnaziji u Zagrebu, gdje je slovio za jednog od najboljih učenika. Pravni fakultet u Zagrebu upisao je 1939., a diplomirao 1945. godine, nakon dvogodišnjeg sudjelovanja u narodnooslobodilačkom pokretu u Primorju. Doktorirao je na istome fakultetu već u prvoj polovini sljedeće (1946.) godine.

Kao pravnik najprije je jedno kratko vrijeme bio zaposlen u Ministarstvu industrije NR Hrvatske u Zagrebu. Godine 1948. preselio se u Rijeku, gdje je sedam godina radio u gradskoj upravi, a potom, čak dvadeset godina, u Elektroprimorju. Kroz tridesetak godina radnoga staža nakon stjecanja doktorske titule, Margetić je izrastao u vrsnoga, poznatoga i priznatoga gospodarskoga pravnog stručnjaka. No u tome se gospodarstveniku krio izniman znanstveni duh, željan istraživanja i otkrića, usmjeren području pravne povijesti.

Premda ispočetka nije kao takav bio odmah prepoznat u hrvatskoj povijesnoj i pravno-povijesnoj znanstvenoj javnosti, Margetić si je svojim znanstvenoistraživačkim žarom, izvršnim znanstvenim talentom i marnim radom polako probijao put do znanstvenih krugova. Prvi znanstveni rad, pod naslovom *Pravo u Hesiodovu epu Erga hai hemerai*, objavio je 1962. godine u uglednome skopskom časopisu *Živa antika*. Priznanje njegova znanstvenoga rada najprije je stiglo iz drugih dijelova SFRJ i inozemstva, a tek su potom njegovu kvalitetu prepoznali i hrvatski znanstvenici. Do početka sedamdesetih postao je općepriзнати znanstvenik. Ovdje valja napomenuti da je kroz čitavo to vrijeme bio ujedno i zauzeti gospodarstvenik. Ta činjenica svjedoči o njegovoj velikoj ljubavi prema znanosti, za koju je nastojao, unatoč gotovo nemogućim uvjetima, uvijek pronaći vremena. Ona nam također otkriva čovjeka s izuzetnim intelektualnim sposobnostima, intuitivnim istraživačkim darom i sviješću o potrebi samodiscipline.

Sveučilišnu je karijeru Margetić započeo u, prema današnjim mjerilima, poznoj dobi, imajući već pedeset i pet godina. U Pravni fakultet u Rijeci uključio se najprije kao honorarni nastavnik (1975.), ubrzo potom kao docent pa kao izvanredni (1976.) i redoviti profesor (1981.). Od 1976. bio je nositelj kolegija *Rimsko pravo*, a od 1983. i *Opće povijesti prava i države* te *Povijesti hrvatskog prava i države* (u to doba *Povijest države i prava jugoslavenskih naroda*), sve do umirovljenja 1989. godine. Godine 1995. dodijeljen mu je prvi počasni doktorat Sveučilišta u Rijeci (tom je prigodom počasni doktorat primio i akademik Milan Moguš), a 1996. postao je i *professor emeritus* istoga Sveučilišta.

Godine 1985. izabran je za izvanrednog člana Jugoslavenske, a 1991. za redovitog člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, u Razredu za društvene znanosti. Iste je, 1991. godine, dobio nagradu za životno djelo grada Rijeke, dok je 1998. primio Državnu nagradu za životno djelo.

Prema bibliografiji načinjenoj 2006. godine, Margetić je objavio 49 knjiga, 5 skripata te 410 rasprava, članaka, ocjena i prikaza na hrvatskome i na stranim jezicima (usp. S. Marčec – M. Polić – P. Strčić, *Lujo Margetić. Život i djelo*, Rijeka, 2006., 89–120). No u posljednjim je godinama svojega plodnoga života objavio još zamjetan broj znanstvenih radova koje valja pridodati spomenutoj bibliografiji.

Osim što je Margetićev znanstveni opus impozantan već samim opsegom, taj pridjev on zaslužuje ponajprije zbog upuštanja u izvorna istraživanja, mnogoput ona kojima se nitko prije njega nije bavio. I u djelima u kojima je obrađivao već djelomice istražena područja i u djelima u kojima je obrađivao kod nas u potpunosti neistražene teme (npr. starogrčko, mletačko i langobardsko pravo), Margetić se očitovao kao onaj koji »utire nove putove i nove vidike, koji nerijetko uzburkaju ustajala shvaćanja i time potiču diskusiju i daljnja istraživanja« (*isto*, 75). I to ne samo u domovini već i u krugu eminentnih europskih znanstvenika, koji su visoko cijenili rezultate Margetićevih istraživanja, utemeljenih na povijesnopravnim vrelima.

Premda je temeljno opredjeljenje Margetićeva znanstvenog interesa hrvatska srednjovjekovna pravna povijest, jednakim se žarom, doduše u nešto manjem opsegu, posvetio i pravnoj povijesti staroga vijeka, tj. grčkom, rimskom i bizantskom pravu.

Ovdje, zbog iznimno velikog opusa akademika Margetića, na žalost ne možemo ulaziti u detaljan prikaz pojedinih njegovih radova. No moramo istaknuti da je, počevši od 1990.

godine, svojim raspravama, člancima, ocjenama i prikazima redovito surađivao s našim časopisom, u kojem je objavio više od 20 priloga. Jedan od njih, »Pitanja iz najstarije povijesti zagrebačke biskupije i Slavonije« (CCP, XVIII, 34, 1–51), zaslužuje osobitu pozornost, na što je 1995. smatralo potrebnim ukazati Povjerenstvo za ocjenu prijedloga o dodjeli počasnog doktorata Sveučilišta u Rijeci akademiku Margetiću: »Od radova na povijesti srednjovjekovlja Zagreba i Slavonije pozornost privlači rad objavljen u *Croatia Christiana Periodica* iz 1994. god. u kojem se vrlo podrobno i akribično analiziraju stajališta mađarske historiografije, koja su u XX. stoljeću dijametralno oprečna hrvatskima, osobito u pitanju, je li zagrebačka biskupija osnovana oko 1089. god. (što je teza hrvatske historiografije). O rješenju toga pitanja ovisi shvaćanje državno-pravnog položaja srednjovjekovne Slavonije (tj. šireg područja oko Zagreba) kroz nekoliko stoljeća. Akademik Margetić dokazao je da je srednjovjekovna Slavonija bila nakon povlačenja Franaka i Bugara samostalna država sve do njezina ujedinjenja s Dalmatinskom Hrvatskom pod Zvonimirom. I ovaj je rad nezaobilazan temelj svih budućih istraživanja ovoga značajnog razdoblja hrvatske povijesti« (S. Marčec – M. Polić – P. Strčić, *Lujo Margetić. Život i djelo*, 78).

Ponosni da je ovaj znanstvenik svjetskoga glasa tijekom dvadeset godina bio našim suradnikom, zahvalni smo mu na svakome znanstvenom, ali i ljudskom doprinosu kojime nas je obogatio.

F. Šanjek

Objavljene knjige i studije:

Od godine 1962. do početka 2010. akad. Lujo Margetić objavio je samostalno ili u koautorstvu 57 knjiga, 5 skripata i 433 rasprave (članci, ocjene, prikazi, intervju), ukupno 495 radova.

Rimsko pravo, Zagreb, 1980., I–XXIV str., 1–309 str., koaut. M. Boras, 1. izd. (2. izd. 1986., 3. dop. izd. 1998., 4. izd. 1998.); *Iz vinodolske prošlosti. Pravni izvori i rasprave*, Rijeka, 1980., 284 str. + 17 fksml.; *Srednjovjekovno hrvatsko pravo. Stvarna prava*, Zagreb, Rijeka, Čakovec, 1983., str. I–XXII+184 str.; *Histrical et Adriatic. Raccolta di saggi storico – giudici e storici*, Trst, Rovinj, Rijeka, 1983., 334 str.; *Vinodolski zakon. 1288–1988. Novi Vinodolski. Bakar. Bribir. Drivenik. Grižane. Grobnik. Hreljin. Ledence. Trsat. The Statute of Vinodol. La legge del Vinodol. Das Gesetze von Vinodol*, Novi Vinodolski, 1987., 129 str. (2. proš. izd. 1989., 3. izd. 2008.); *Senjski statut iz 1388.*, Senj, 1985.–1987., 100 str., koaut. P. Strčić; *Krčki (vrkanski) statut iz 1388.*, Krk, 1988., 173 str. (2. izd. 2008.); *Hrvatsko srednjovjekovno pravo. Vrela s komentarom*, Zagreb, 1990., str. V–XI + 1–240, koaut. M. Apostolova-Maršavelski (2. dop. izd. 1999.); *Statut koperskega komuna iz leta 1423 z dodatki do leta 1668. Lo statuto del comune di Capodistria del 1423 con le aggiunte fino al 1668.*, Kopar, Rovinj, 1991., 421 str.; *Antika i srednji vijek. Studije*, Rijeka, 1995., 267 str., s fig.; *Hrvatsko srednjovjekovno obiteljsko i nasljedno pravo*, Zagreb, 1996., 379 str.; *Istra i Kvarner. Izbor studija*, Rijeka, 1996., 463 str.; *Rimsko pravo kao europski fenomen i hrvatska pravna povijest*, Rijeka, 1997., 37 str.; *Srednjovjekovno*

hrvatsko pravo. Obvezno pravo, Zagreb, Rijeka, 1997., 423 str.; *O Bašćanskoj ploči*, Krk, 1997., 102 str., 1. izd. (2. dop. izd. 2000.); *Veprinački sudski zapisnici (Volčičev prijepis)*, Opatija, 1997., 163 str.; *Opća povijest prava i države*, Rijeka, 1998., 190 str.; *Rimsko pravo. Izabrane studije*, Rijeka, 1999., 502 str.; *Hrvatska i Crkva u srednjem vijeku. Pravnopovijesne i povijesne studije*, Rijeka, 2000., 534 str.; *Zagreb i Slavonija. Izbor studija*, Rijeka, 2000., 399 str.; *Lo statuto di Arbe*, Trst, Rovinj, 2001., 221 str.; »Dolazak« Hrvata. »Ankunft der Kroaten«, Split, 2001., 337 str.; *Statut rapske komune iz 14. stoljeća / Statut communis Arbae*, Rab, Rijeka, 2004., 317 str., s fig. i fksml., koaut. P. Strčić; *Hrvatska pravna povijest u europskom kontekstu*, Zagreb, 2005., 104 str., koaut. I. Beuc, D. Čepulo (2. izd. 2006.); *Mošćenički zakoni i statuti. Srednjovjekovni zakoni i opći akti na Kvarneru, knj. 1*, Rijeka, 2006., 233 str.; *Veprinac, Kastav, Trsat. Srednjovjekovni statuti i opći akti na Kvarneru, knj. 2*, Rijeka, 2007., 326 str.; *Grobnik, Bakar, Hreljin, Grižane, Bribir, Vinodol. Srednjovjekovni statuti i opći akti na Kvarneru, knj. 3*, Rijeka, 2007., 439 str.; *O etnogenezi Hrvata i Slavena*, Split, 2007., 483 str.

O Margetićevim radovima v. P. STRČIĆ, »Bibliografija prof. dr. Luje Margetića«, *Pazinski memorijal*, 14, Pazin, 1985., str. 197–203; I. KAMPUŠ, »Uz sedamdesetu godišnjicu profesora Luje Margetića. Godišnjice zaslužnih povjesničara«, *Historijski zbornik*, XLIII, Zagreb, 1990., str. 455–463; V. GROZDANIĆ, *Bibliografija akademika Luje Margetića*, Zbornik Pravnoga fakulteta u Rijeci, Supplement, 1, Rijeka, 2001., str. XXI–XXXVI.

M. Polić – P. Strčić